

การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา

The Development of Indicators for the Performance Excellence of Institute of Physical Education

พงศ์ธร โยสิทธิ์ธรรม
สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตกรุงเทพฯ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง และ 2. เพื่อศึกษาระดับขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ในสังกัดสถาบันการพลศึกษา รวมจำนวน 557 คน กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพลศึกษา รวมจำนวน 15 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ด้วยโปรแกรม LISREL และเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากดัชนีความกลมกลืนคือ Chi-Square = 981.68, df = 491, p-value = 0.00000; Chi-Square/df = 1.99; RMSEA = 0.048; RMR = 0.033; CFI=0.99; AGIF = 0.91; GFI = 0.93; CN = 242.02 โดยมี 7 ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ (1) การนำองค์การ (2) การวางแผนกลยุทธ์ (3) การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (4) การคิด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (5) การมุ่งเน้นบุคลากร (6) การมุ่งเน้นกระบวนการ และ (7) ผลลัพธ์ และ 2. ความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัด พบว่าตัวชี้วัดผลลัพธ์ มีค่าสูงสุด และตัวชี้วัดการมุ่งเน้นกระบวนการ มีค่าต่ำสุด สำหรับการตรวจสอบการกระจายของข้อมูลความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา

คำสำคัญ: ความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา

Abstract

The purposes of this research are to 1. develop factors and excellence indicator of Institute of Physical Education excellence indicator from directly related persons and 2. study the levels of factors and excellence indicator of Institute of Physical Education, occurring at the present time. The sample group in the research was the instructors attached to Institute of Physical Education, total: 557 persons. The targeting group for in-depth interview and group discussion was physical education experts, total: 15 persons. Data collection was performed by estimated scale questionnaire at 5 levels and in-depth interview, group discussion. Data analysis was performed with second order confirmatory factor analysis technique by LISREL program and content analysis technique.

The data analysis results found that 1. factors and excellence indicator of Institute of Physical Education were harmonious with empirical data, considering from goodness of fit index, namely Chi-Square = 981.68, df = 491, p-value = 0.00000; Chi-Square/df = 1.99; RMSEA = 0.048; RMR = 0.033; CFI = 0.99; AGIF = 0.91; GFI = 0.93; CN = 242.02, having 7 main indicators, namely (1) leadership, (2) strategic planning, (3) customer focus, (4) measurement, analysis and knowledge management, (5) workforce focus, (6) operation focus and (7) results, and 2. excellence of Institute of Physical Education was in high level, having average scores: 3.69. When considering each indicator, it was found that the indicator of result was the highest one, and the indicator of process focus was the lowest one for the review of data dispersion of Institute of Physical Education excellence.

Keywords: Excellence of Institute of Physical Education

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนนอกจากจะต้องมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพแล้ว ยังมีอีกหลายมิติที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะมิติด้านสุขภาพ เนื่องจากประเทศไทยต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากกับการรักษาโรคที่เกิดจากปัญหาพื้นฐานด้านสุขภาพ อันมีสาเหตุมาจากการขาดการออกกำลังกายที่เหมาะสม การ

รับประทานอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งปัญหาดังกล่าวสามารถป้องกันได้อย่างไม่ยากมากนัก แต่ก็ยังไม่พบว่ามีหน่วยงานใดที่จะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมด้านสุขภาพดังกล่าวได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง และมีประสบการณ์การทำงานด้านการขับเคลื่อนสุขภาพ และมีจำนวนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ หนึ่งในนั้นก็คือ สถาบันการ

พลศึกษา ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาเฉพาะด้านทาง การกีฬา และผลิตบุคลากรทางด้านพลศึกษา กีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์ สุขภาพ รวมถึงสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถ้าหาก บุคลากรทางการกีฬาที่ถูกผลิตออกจากสถาบัน การพลศึกษา มีคุณภาพสูงในการจัดการเรียนการ สอนกีฬา มีจิตวิทยาการกีฬาที่ดี จะสามารถจูงใจ ให้ผู้เรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชน ให้หันมาเห็น ความสำคัญของการออกกำลังกายและจะเป็นการ พัฒนาด้านการส่งเสริมสุขภาพที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ประเทศไทยจะต้องเข้าสู่การเป็น ประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจะทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการศึกษา ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษาก็ได้มีความชัดเจนในการกำหนด ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความ พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 แล้ว พันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงสถาบัน การพลศึกษา จะมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ผลิตงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ บริการทางวิชาการ กับชุมชน และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การที่ จะพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐให้เป็นองค์กร ที่มีสมรรถนะสูงและมีความเป็นเลิศ จะต้องพัฒนา คุณภาพการศึกษาสู่ระดับสากล ซึ่ง THE-QS world university ranking ได้กำหนดเกณฑ์การวัด คุณภาพมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับในระดับ นานาชาติ จะต้องมียอดประกอบ 4 ประการ คือ (QS Stars, 2012) ด้านการสอน (teaching) มี ตัวชี้วัดคือสัดส่วนของนักศึกษาต่ออาจารย์ ด้าน การมีงานทำของบัณฑิต (employability) มีตัว ชี้วัดคือความพึงพอใจของนายจ้าง ด้านงานวิจัย (research) โดยมีตัวชี้วัดคือจำนวนผลงานตีพิมพ์

ระดับเอเชียและระดับโลก จำนวนผลงานตีพิมพ์ต่อ จำนวนอาจารย์ และจำนวนผลงานถูกอ้างอิงต่อ จำนวนอาจารย์ และ ด้านความเป็นนานาชาติ (internationalization) โดยมีตัวชี้วัดคือจำนวน นักศึกษาต่างชาติ จำนวนอาจารย์ต่างชาติ และ จำนวนนักศึกษาแลกเปลี่ยนทั้งภายในและ ภายนอก นอกจากนี้ The National Institute of Standards and Technology (NIST) ได้พัฒนา เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อสมรรถนะที่เป็นเลิศ (Balding Education Criteria for Performance Excellence Framework) ที่แสดงความสัมพันธ์ ของลักษณะที่สำคัญขององค์กร ที่ประกอบสภาพ แวดล้อม ความสัมพันธ์ และกลยุทธ์ โดยมองในเชิง ระบบได้ 7 ประการ คือ (NIST, 2012) การนำ องค์กร (leadership) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (strategic planning) การมุ่งเน้นลูกค้า (customer focus) การวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (measurement, analysis and knowledge management) การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน (workforce focus) การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ (operations focus) และ ผลลัพธ์ (result) ซึ่งคล้ายกับรูปแบบ ของความเป็นเลิศ (excellence model) ที่เป็น เกณฑ์การบริหารคุณภาพองค์กรในกลุ่มประเทศ ยุโรป (European Foundation for Quality Management : EFQM) โดยมีเกณฑ์ที่วัดปัจจัยที่ ส่งผลต่อความเป็นเลิศใน 5 ด้าน ได้แก่ (EFQM, 2012) ภาวะผู้นำ (leadership) นโยบายและ กลยุทธ์ (policy and strategy) สมาชิกของ องค์กร (people) พันธมิตรและทรัพยากร (partnership and resources) กระบวนการ ทำงานสินค้าและบริการ (process, product and service) โดยมีเกณฑ์วัดผลลัพธ์ (results)

ที่เป็นเลิศ 4 ด้าน ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้รับบริการ (customer results) ผลที่เกิดขึ้นสมาชิกขององค์กร (people results) ผลที่เกิดขึ้นกับสังคม (social results) และผลการปฏิบัติงานหลัก (key results)

ในประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ร่วมกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติจัดทำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) มาเป็นเกณฑ์ขององค์กรสมรรถนะสูงที่ใช้ในภาครัฐซึ่งมีเกณฑ์ที่สำคัญเหมือนกับ NIST โดยแบ่งเป็น 7 หมวดคือ (พสุ เดชะรินทร์, 2549) หมวด 1 การนำองค์กร หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ หมวด 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมวด 4 การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ หมวด 5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล หมวด 6 การจัดการกระบวนการ และหมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดกรอบการประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ คุณภาพผลงานวิจัย (research quality) ที่มีการยอมรับ ถูกอ้างอิงและตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับประเทศ และนานาชาติ คุณภาพการสอน (teaching quality) ที่มีมาตรฐานระดับประเทศ และเทียบเท่ากับต่างประเทศ ความเป็นนานาชาติ (international outlook) คือ ได้รับการยอมรับจากนานาชาติทางด้านวิชาการ และบัณฑิตมีงานทำ (graduate employability) ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ของ THE-QS world university ranking ที่กำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพมหาวิทยาลัยที่

ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

หลักเกณฑ์ดังกล่าวทั้งจากต่างประเทศ และในประเทศ แสดงให้เห็นว่าการวัดคุณภาพ และการจัดอันดับมหาวิทยาลัยข้างต้น ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ และเกิดการเปรียบเทียบคุณภาพในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศซึ่งในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นเลิศจะวัดผลจากวิธีการดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ในด้านกระบวนการจัดการหลักสูตร และการบริการทางการศึกษา โดยประเมินผลหรือเปรียบเทียบกับเป้าหมาย มาตรฐาน ผลลัพธ์ในอดีต และเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายเชิงอุดมคติของสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) สถาบันการพลศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาที่สังกัดกระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา เป็นหน่วยงานทางการศึกษา และการกีฬา มีหน้าที่ทั้งการจัดการศึกษา และขณะเดียวกันก็ต้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการกีฬาควบคู่กันไปด้วย โดยเฉพาะกับกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถพิเศษทางการกีฬา ที่จะต้องสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางการกีฬา ให้มีความสามารถสูงสุดในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในระดับชาติและนานาชาติ ตามภารกิจของสถาบันและนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาการกีฬาของชาติที่กระทรวงการทองเที่ยวและกีฬาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555-2559) ดังนั้น ในฐานะที่เป็นหน่วยงานสังกัดของกระทรวงการทองเที่ยวและกีฬาที่มีความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านอื่นๆ ทางการกีฬา จึงได้รับมอบหมายภารกิจให้ดำเนินการส่งเสริมและ

พัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ควบคู่ไปกับการผลิตบุคลากรทางด้าน พลศึกษา กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพ ด้วยการบูรณาการทั้งสองภารกิจดำเนินการไปพร้อมๆ กัน

แต่จากการทบทวนโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของวิทยาเขตทั้ง 17 แห่งของสถาบันการพลศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และประเด็นยุทธศาสตร์ของสถาบันการพลศึกษา ในปี พ.ศ. 2556-2560 (เอกสารประกอบการประชุมจัดทำยุทธศาสตร์สถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2556-2560, 2554) พบว่า ในด้านนักศึกษาส่วนใหญ่ขาดทักษะด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การสรุปความคิดรวบยอด การคิดอย่างเป็นระบบและการคิดแบบองค์รวม นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจทางด้านกีฬามากกว่าวิชาการ รวมถึงขาดทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ในด้านบุคลากร พบว่า อาจารย์มีภาระงานอื่น ๆ เช่น การทำงานสนับสนุน และการบริการชุมชนมากเกินไป ทำให้ไม่มีโอกาสพัฒนาคุณภาพการเรียน ในด้านการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้จำนวนอาจารย์มีไม่เพียงพอทำให้อาจารย์มีภาระงานในการสอนหลายวิชา ในด้านการบริหารจัดการ โครงสร้างการบริหารองค์กรยังไม่ชัดเจนและไม่เป็นเอกภาพ แนวทางในปฏิบัติงานขาดความชัดเจน มีการจัดประชุมสัมมนามากเกินไปจนทำให้กระทบการเรียนการสอน รวมถึงขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ในด้านการวิจัย มีผู้ทำงานวิจัยน้อย และขาดความเข้าใจในการ

นำเสนองานวิจัย ทำให้งานวิจัยที่เผยแพร่ยังมีน้อย และไม่มี การนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมถึงงานวิจัยที่มีอยู่ยังไม่ได้นำเสนอในระดับชาติ และนานาชาติ ซึ่งสถานภาพปัจจุบันของสถาบันพลศึกษาทั่วประเทศดังกล่าว ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการผลิตบุคลากรทางด้านการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อรับใช้สังคมโดยตรง โดยเฉพาะการรองรับสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่กำลังจะเกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่ก็ยังไม่พบว่าได้มีการทำผลงานทางวิชาการที่ได้ศึกษาถึงการกำหนดกรอบของความเป็นเลิศของสถาบันพลศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาของสถาบันการพลศึกษา ซึ่งเกิดจากบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา และกีฬา โดยต้องส่งเสริมและสนับสนุนการกีฬาควบคู่กับการจัดการศึกษา ประกอบกับการแข่งขันเสรีทางการศึกษาของประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา โดยการสังเคราะห์รูปแบบในเชิงทฤษฎี และนำไปตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษาในครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบ หรือเป็นแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพของสถาบันการพลศึกษาให้เป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง

2. เพื่อนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษาที่พัฒนาได้ มาศึกษาระดับขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เริ่มดำเนินการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา แล้วจึงดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เพื่อนำมายืนยันองค์ประกอบ (Confirm Factor) ว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ จากความคิดรวบยอดในการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารระดับนโยบายของสถาบันการพลศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการอุดมศึกษา และกลุ่มที่ 3 อาจารย์ประจำของสถาบันการพลศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน และใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการสนทนากลุ่ม

เพื่อให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม ซึ่งจะรวมกันเป็นกลุ่มเดียว ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้ว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญมากน้อยเพียงใด

ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากอาจารย์ในสังกัดสถาบันการพลศึกษาทั้ง 17 วิทยาเขตทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2554 รวมจำนวน 720 คน เพราะว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง (Secondary Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อทำการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองที่ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมและข้อมูลเชิงคุณภาพกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตรวจสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor Loading) ของตัวชี้วัดต่างๆ ได้มีข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับจำนวนขั้นต่ำของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคดังกล่าวจะต้องทำการ ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood) ขั้นต่ำควรอยู่ระหว่าง 100-200 หน่วยการวิจัย และไม่ควรถ่ำกว่า 10 หน่วยต่อ 1 ตัวแปรสังเกต ทั้งนี้องค์ประกอบของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษาทั้ง 7 องค์ประกอบที่ได้ทำการศึกษาจะมีตัวชี้วัดจำนวน 35 ตัวชี้วัด ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำควรมีไม่น้อยกว่า 350 คน ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลกับประชากรทั้งหมด ซึ่งการเก็บข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้จริงจำนวน 557 คน คิดเป็นร้อยละ 77.36 ของประชากร และมีจำนวน

มากกว่ากลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่กำหนดไว้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการนำเสนอถึงหลักการตามแนวทฤษฎีที่สำคัญของความเป็นเลิศของสถาบันการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการดังกล่าวมากำหนดเป็นขอบเขตด้านเนื้อหาที่จะทำการศึกษา 7 องค์ประกอบสำคัญเบื้องต้น (Dummy) เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) และข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ต่อไป ได้แก่

1. การนำองค์การ
 2. การวางแผนกลยุทธ์
 3. การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 4. การคิด การวิเคราะห์ และการจัดการ
- ความรู้

5. การมุ่งเน้นบุคลากร
6. การมุ่งเน้นกระบวนการ
7. ผลลัพธ์

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎี โดยการสืบค้นจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อทำความเข้าใจถึงรายละเอียดเชิงลักษณะของความเป็นเลิศ ซึ่งจะทำให้การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา อยู่ในกรอบแนวคิดความเป็นเลิศ โดยจำแนกประเด็นในการศึกษา ซึ่งนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา
2. ปัจจัยความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา

แนวคิดความเป็นเลิศ

สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทที่สำคัญในฐานะเป็นสถาบันหลักของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในมิติของการเป็นหน่วยผลิตผลงานวิจัย และทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ โดยได้ดำเนินการกิจในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากตัวชี้วัดด้านการวิจัยในฐานข้อมูล Scopus บ่งชี้ว่าผลผลิตงานวิจัยกว่า 90% ของประเทศมาจากภาคอุดมศึกษา โดยเฉพาะจากกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ถือว่าเป็นการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาในโรงเรียน (higher education) การศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่ใช่แค่การศึกษาเฉพาะทาง หรือให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาที่มีเป้าหมายอยู่ที่การยกระดับจิตใจ สติปัญญา และบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการเป็นนักปราชญ์ที่ดี พร้อมทั้งสร้างเสริมมารยาท ความคิด และดุลยพินิจในการแก้ไขปัญหาของสังคม ซึ่งถือว่าเป็นความท้าทายและเป็นความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษา ที่ต้องกำหนดทิศทางและภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในยุคปัจจุบัน (วิชัย ตันศิริ, 2550)

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ได้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพ ความเป็นเลิศ เพื่อให้สามารถเทียบเคียงสมรรถนะและการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกได้ โดยกำหนดกรอบการพิจารณาจากผลการตีพิมพ์ในฐานข้อมูล Scopus และจัดกลุ่มสาขาวิชาเพื่อการจัดอันดับคุณภาพไว้ 5 กลุ่มสาขา ได้แก่ 1) กลุ่มสาขา Life Sciences & Biomedicine 2) กลุ่มสาขา Natural

Sciences 3) กลุ่มสาขา Technology 4) กลุ่มสาขา Social Sciences และ 5) กลุ่มสาขาวิชา Arts & Humanities โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้เริ่มนำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ พ.ศ. 2552-2553 มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยไทย ซึ่งได้ปรับปรุงจากเกณฑ์คุณภาพการศึกษาที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence) ที่ใช้สำหรับองค์กรทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งพัฒนามาจากเกณฑ์คุณภาพของ Malcom Baldrige National Quality Award (MBNQA) โดยมีเกณฑ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะองค์กร สภาพแวดล้อม และความท้าทายสำหรับองค์กรทางการศึกษา ในเชิงระบบ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การนำองค์กร (Leadership) 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Customer Focus) 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management) 5) การมุ่งเน้นบุคลากร (Workforce Focus) 6) การมุ่งเน้นกระบวนการ (Operations focus) และ 7) ผลลัพธ์ (Results) (NIST, 2012; สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2553; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

ปัจจัยความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา

The National Institute of Standards and Technology (NIST) ได้พัฒนาเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ และสามารถเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา

องค์กรสู่ความเป็นเลิศซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา แต่เกณฑ์ของ NIST เป็นเกณฑ์การประเมินที่มีความครอบคลุมทั่วทั้งองค์กร เชิงบูรณาการ ซึ่งจะทำให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอให้แก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการปรับปรุงประสิทธิภาพและขีดความสามารถโดยรวมขององค์กร ตลอดจนการเรียนรู้ระดับสถาบันและระดับบุคคล อันจะนำมาสู่คุณภาพการศึกษาและความยั่งยืนขององค์กร ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาปัจจัยตามเกณฑ์ของ NIST

ดังนั้นปัจจัยความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาที่นำมาเป็นตัวชี้วัดในกรอบแนวคิดสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ 1 การนำองค์กร (Leadership)

ตัวชี้วัดที่ 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (strategic planning)

ตัวชี้วัดที่ 3 การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(customer focus)

ตัวชี้วัดที่ 4 การวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (measurement, analysis and knowledge management)

ตัวชี้วัดที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร (workforce focus)

ตัวชี้วัดที่ 6 การมุ่งเน้นกระบวนการ (operations focus)

ตัวชี้วัดที่ 7 ผลลัพธ์ (results)

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้กำหนดไว้ คือ พัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา

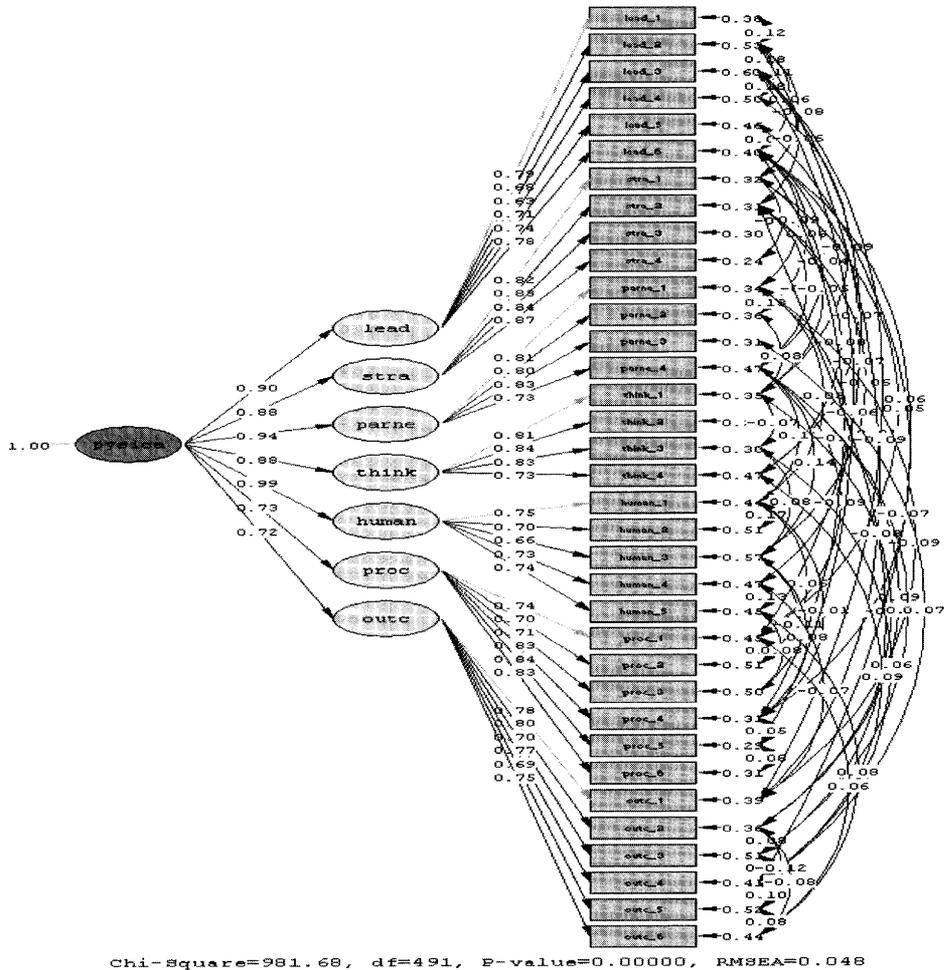
ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และระเบียบวิธีการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยการเริ่มต้นจากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา และดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาการวิจัย ได้แก่ 1) ผู้บริหารระดับนโยบายของสถาบันการพลศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ 2) กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการอุดมศึกษา และ 3) อาจารย์ประจำของสถาบันการพลศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน แล้วทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อสร้างนิยามปฏิบัติการและตัวชี้วัดเพื่อสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวทางของลิเคิร์ต เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากอาจารย์ในสังกัดสถาบันการพลศึกษาทั้ง 17 วิทยาเขตทั่วประเทศ ที่มีรายชื่อในการปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2554 รวมจำนวน 720 คน แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เชิงสถิติด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Secondary Confirm Factor Analysis) ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อตรวจสอบว่าตัวองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมาความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเดิมแต่รวมเป็นกลุ่มเดียว เพื่อให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ทางสถิติที่ได้รับ ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษาที่ได้พัฒนามานั้น ได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ

เพียงใด และควรที่จะปรับปรุงอะไรบ้างในตัวชี้วัดในอนาคต

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Secondary Confirmatory Factor Analysis) ของแบบจำลององค์ประกอบความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การคิด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การมุ่งเน้นกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์ ซึ่งในแต่ละตัวก็ชี้วัดก็มีตัวชี้วัดย่อยอีกประมาณ 4-6 ตัวชี้วัด เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1 พบว่า

ผลของการวิเคราะห์แบบจำลององค์ประกอบความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยพิจารณาจากค่าสถิติเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ $\text{Chi-Square} = 981.68$, $df = 491$, $p\text{-value} = 0.00000$; $\text{Chi-Square}/df = 1.99$; $\text{RMSEA} = 0.048$; $\text{RMR} = 0.033$; $\text{CFI} = 0.99$; $\text{AGIF} = 0.91$; $\text{GFI} = 0.93$; $\text{CN} = 242.02$ ที่อธิบายถึงน้ำหนักของตัวแปรเชิงประจักษ์หรือตัวชี้วัดที่เป็นองค์ประกอบของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ตัวชี้วัดทั้ง 7 ขององค์ประกอบความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .72-.99 โดยพบว่าตัวชี้วัด การมุ่งเน้นบุคลากร (human) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดเท่ากับ .99 และตัวชี้วัด ผลลัพธ์ (outc) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

น้อยที่สุด เท่ากับ .72 ดังภาพประกอบ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษาในภาพการณ์ปัจจุบันเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 พบว่าความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของตัวชี้วัดพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.49-3.85 โดยพบว่าตัวชี้วัดผลลัพธ์ มีค่าสูงสุด และตัวชี้วัดการมุ่งเน้นกระบวนการ มีค่าต่ำสุด

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-

depth Interview) แล้วดำเนินการพัฒนาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจากอาจารย์ของสถาบันการพลศึกษาทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL Version 8.72 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบัน การพลศึกษา ที่ได้พัฒนาขึ้นมา มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

(1) การนำองค์กร มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1.1) สถาบันการพลศึกษาควรมีทิศทางที่ชัดเจนในการนำองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคต (1.2) สถาบันการพลศึกษาควรสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติ ตามกฎหมาย และจริยธรรม (1.3) สถาบันการพลศึกษาควรมีการทบทวนผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงาน (1.4) สถาบันการพลศึกษาควรมีความรับผิดชอบในด้านการบริหาร การเงิน มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (1.5) สถาบันการพลศึกษาควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติตาม กฎหมาย และจริยธรรม และ (1.6) สถาบันการพลศึกษาควรมีการกำหนดความรับผิดชอบต่อสังคม และการสนับสนุนชุมชนที่สำคัญ

(2) การวางแผนกลยุทธ์ มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (2.1) สถาบันการพลศึกษาควรมีการกำหนดกระบวนการจัดทำกลยุทธ์ให้มีความชัดเจนในทุกขั้นตอน (2.2) สถาบันการพลศึกษาควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ให้มีความชัดเจน (2.3) สถาบันการพลศึกษาควรจัดทำแผนปฏิบัติการ และนำไปสู่การปฏิบัติ (2.4) สถาบันการพลศึกษาควรมีการคาดการณ์ผลการ

ดำเนินการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเป็นเป้าหมาย

(3) การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (3.1) สถาบันการพลศึกษาควรดำเนินการรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนอย่างละเอียด รอบด้าน (3.2) สถาบันการพลศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาดอย่างละเอียด รอบด้าน (3.3) สถาบันการพลศึกษาควรมีการสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นรูปธรรม มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน (3.4) สถาบันการพลศึกษาควรมีการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นรูปธรรม มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

(4) การคิด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (4.1) สถาบันการพลศึกษาควรมีการวัดผลการดำเนินการ ในระยะเวลาที่ผ่านมาเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการบริหารงาน (4.2) สถาบันการพลศึกษาควรมีการวิเคราะห์ และทบทวนผลการดำเนินการที่ ผ่านมา ทั้งจุดเด่น และจุดด้อย เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (4.3) สถาบันการพลศึกษาควรมีการจัดเตรียมความพร้อมในการใช้งานของข้อมูล และสารสนเทศ (4.4) สถาบันการพลศึกษาควรมีการการความรู้ขององค์กรอย่างเป็นระบบ

(5) การมุ่งเน้นบุคลากร มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (5.1) สถาบันการพลศึกษาควรมีการสร้างคุณค่าของบุคลากรให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน (5.2) สถาบันการพลศึกษาควรมีการพัฒนาบุคลากร และภาวะผู้นำของบุคลากรอย่างเป็นระบบ (5.3) สถาบันการพลศึกษา

ควรดำเนินการประเมินความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเป็นระยะๆ (5.4) สถาบันการพลศึกษาควรทำการวิเคราะห์ถึงขีดความสามารถและอัตรากำลังอย่างสม่ำเสมอ (5.5) สถาบันการพลศึกษาควรสร้างบรรยากาศในการทำงานในเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น

(6) การมุ่งเน้นกระบวนการ มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (6.1) สถาบันการพลศึกษาควรดำเนินการออกแบบระบบงานให้มีความกระชับ (6.2) สถาบันการพลศึกษาควรดำเนินการกำหนดกระบวนการทำงานหลักของบุคลากรแต่ละตำแหน่ง (6.3) สถาบันการพลศึกษาควรจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อความพร้อมต่อภาวะฉุกเฉิน (6.4) สถาบันการพลศึกษาควรดำเนินการออกแบบกระบวนการทำงานให้ชัดเจนในทุกขั้นตอน (6.5) สถาบันการพลศึกษาควรดำเนินการจัดการกระบวนการทำงานให้มีความคล่องตัว (6.6) สถาบันการพลศึกษาควรดำเนินการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความกระชับ ไม่ซ้ำซ้อน

(7) ผลลัพธ์ มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (7.1) สถาบันการพลศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ของผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความชัดเจน (7.2) สถาบันการพลศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ของผลลัพธ์การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีความชัดเจน (7.3) สถาบันการพลศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ของผลลัพธ์ด้านงบประมาณ การเงิน และการตลาดให้มีความชัดเจน (7.4) สถาบันการพลศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ของผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากรให้มีความชัดเจน (7.5) สถาบันการพลศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ของผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการให้มีความชัดเจน (7.6) สถาบันการพลศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ของผลลัพธ์ด้านภาวะ

ผู้นำของบุคลากรให้มีความชัดเจน

และเมื่อนำองค์ประกอบหลักทั้ง 7 ด้าน และองค์ประกอบย่อยทั้ง 35 ด้าน ไปทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับที่ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งรวมกันเป็นกลุ่มเดียว ก็พบว่า กลุ่มสนทนาก็มีมติเห็นด้วยกับองค์ประกอบดังกล่าว และได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับองค์ประกอบด้านการเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการนำองค์กร ว่าเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ

2. สรุปรูปข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หลังจากที่ได้ข้อสรุปยืนยันอย่างชัดเจนเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลในเชิงปริมาณเดิม มาศึกษาด้วยสถิติพรรณนา ผลการศึกษาระดับพบว่าความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของตัวชี้วัดพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.49-3.85 โดยตัวชี้วัดผลลัพธ์ มีค่าสูงสุด และตัวชี้วัดการมุ่งเน้นกระบวนการ มีค่าต่ำสุด ซึ่งข้อมูลมีการกระจายตัวอยู่ในระดับต่ำ คือ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .53

อภิปรายผล

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่พบว่า องค์ประกอบของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา มีทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. การนำองค์กร 2. การวางแผนกลยุทธ์ 3. การมุ่งเน้นผู้เรียน และผู้มีส่วน

ได้ส่วนเสีย 4. การคิด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5. การมุ่งเน้นบุคลากร 6. การมุ่งเน้นกระบวนการ และ 7. ผลลัพธ์ ในแต่ละองค์ประกอบหลักก็จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อยอีกประมาณ 4-6 องค์ประกอบ ซึ่งลักษณะขององค์ประกอบดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการเป็นตัวชี้วัดของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา หากมองในเชิงทฤษฎี พบว่า สามารถที่จะผสมผสานกรอบทางความคิดของของ The National Institute of Standards and Technology (NIST) (NIST, 2012) ซึ่งได้เสนอเกี่ยวกับความเป็นเลิศตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศว่าเกณฑ์ควรจะมี 11 เกณฑ์ ได้แก่ การนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) การศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ (Learning-centered Education) การเรียนรู้ระดับองค์กรและระดับบุคคล (Organizational and Personal Learning) การเห็นคุณค่าของคณาจารย์ บุคลากร และคู่ความร่วมมือ (Valuing Workforce Members and Partners) ความคล่องตัว (Agility) การมุ่งเน้นอนาคต (Focus on the Future) การจัดการเพื่อนวัตกรรม (Managing for Innovation) การจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง (Management by Fact) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Societal Responsibility) การมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์และการสร้างคุณค่า (Focus on Results and Creating Value) และมุมมองเชิงระบบ (System Perspective) ซึ่งทั้ง 11 เกณฑ์นี้สามารถที่จะนำไปในสังเคราะห์ผสมผสานกับข้อมูลเชิงคุณภาพได้เป็นเกณฑ์หลักทั้ง 7 องค์ประกอบของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษาได้อย่างกลมกลืน แสดงให้เห็นว่า แนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นเลิศของสถาบันการศึกษา ที่นำเสนอจาก

สังคมตะวันตก ซึ่งเป็นต้นแบบทางสังคมวิชาการของสังคมโลก ยังคงสามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์โดยทั่วไปได้อย่างเหมาะสม รูปแบบความเป็นเลิศของสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงไม่สามารถที่จะมีความเป็นเลิศโดยอยู่อย่างโดดเดี่ยวจากสังคมวิชาการจากตะวันตก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) การมุ่งที่จะพัฒนาสถาบันการศึกษาเพื่อสู่ความเป็นเลิศนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมองกระแสของการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกควบคู่ตามไปด้วย ว่าสิ่งที่จะต้องพัฒนา ต้องคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง สอดคล้องกับแนวคิดของ จอร์จ สุวรรณเวลา (2551) นักวิชาการศึกษาไทย ที่อธิบายว่ามหาวิทยาลัยต้องไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว ต้องมีความสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก เป็นหุ้นส่วนที่มีความหมายทั้งบทบาทของผู้ให้และผู้รับ หากการดำเนินงานไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมของโลกแล้ว ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรง ในประเด็นแรกสุด ก็คือการผลิตบัณฑิตออกมาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และในลำดับต่อมา คือ การบริหารจัดการไม่สามารถที่จะทำให้มหาวิทยาลัยสามารถจัดการกับผลกระทบภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ Hoy และ Miskel (2005) อธิบายว่าการผลิตบัณฑิตเป็นบทบาทสำคัญของสถาบันการศึกษา แต่หากการผลิตไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของตลาดแล้ว ก็ย่อมแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของสถาบันทางการศึกษาที่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญ หรือเป็นเลิศในบทบาทและหน้าที่หลักของตนเอง

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของความเป็นเลิศของสถาบันการพลศึกษา ที่พบว่า อยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายตัวชีวิตก็เห็นได้ว่า

ทุกตัวชี้วัดหลัก ทั้ง 7 ล้วนแต่อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันสถาบันการพลศึกษา ก็ยังนับได้ว่ามีความเป็นเลิศอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะด้าน ส่งผลทำให้เกิดการรวบรวมเอาผู้เชี่ยวชาญ ที่มีลักษณะเดียวกันไปรวมอยู่ด้วยกัน ทำให้การบริหารจัดการมีความเป็นเอกภาพค่อนข้างสูง การบริหารจัดการงบประมาณ มีทิศทางที่ชัดเจนว่า จะต้องมุ่งเน้นการศึกษา ซึ่งแตกต่างจากมหาวิทยาลัยทั่วไป สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพานี สฤกษ์วานิช (2544) ที่อธิบายว่า การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกในปัจจุบัน จะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่ยึดโยงกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ความ เป็นเลิศขององค์กรที่ควรจะเป็น ก็จะต้องเป็นไปตามกระแสของสังคมโลกด้วย หากองค์กรไม่ปรับตัว ก็ย่อมที่จะส่งผลทำให้ ผลผลิตที่จะได้ออกมานั้น ไม่เป็นไปตามกระแสความต้องการ และในท้าย

ที่สุดแล้ว ก็จะต้องถูกโดดเดี่ยวจากสังคมโลก สถาบันการพลศึกษาก็เช่นเดียวกัน ที่พบว่า การบริหารจัดการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศนั้น มีค่าคะแนนของตัวชี้วัดหลักต่างๆ ที่อยู่ในระดับมาก หากพิจารณาผลการสำรวจในรายตัวชี้วัดย่อย จะพบว่า ตัวชี้วัดหลักที่มีความสำคัญ คือ ตัวชี้วัด การมุ่งเน้นบุคลากร มีค่าอยู่ในระดับมาก ยิ่งแสดงให้เห็นว่า สถาบันการพลศึกษาได้ให้ความสำคัญกับบุคลากรในระดับมาก มีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาศักยภาพ และความสามารถที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งจะเป็นจักรกลสำคัญในการขับเคลื่อนสถาบันการพลศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ต่อไป Nanus (1992) ได้อธิบายว่า การมุ่งเน้นบุคลากรนั้น เป็นเรื่องขององค์กรสมัยใหม่ที่มีวิสัยทัศน์ โดยวิสัยทัศน์นั้นจะต้องมองไปข้างหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง แล้วดำเนินการบริหารจัดการเพื่อรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้น จึงต้องมุ่งเน้นบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณเวลา. (2551). **ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลุ เดชะรินทร์. (2549). **รายงานผลการศึกษาพัฒนารูปแบบเบื้องต้นของหน่วยงานภาครัฐ : องค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง**. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ต้นศิริ. (2550). **อุดมการณ์ทางการศึกษา : ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพานี สถงษ์วานิช. (2544). **การบริหารเชิงกลยุทธ์แนวคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ 2552-2553**. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). **ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558**. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล็อก.
- สถาบันการพลศึกษา. (2554). **การทบทวนและกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และประเด็นยุทธศาสตร์สถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2556-2560**. เอกสารประกอบ 5.1.1. เอกสารประกอบการประชุมจัดทำยุทธศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2556-2560.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2553). **โครงการรางวัลคุณภาพแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร.
- EFQM. (2012). **The EFQM Excellence Model**. Retrieved July 30, 2012, from <http://www.efqm.org/en/Home/TheEFQMExcellenceModel/tabid/132/Default.asp>
- Nanus, B. (1992). **Visionary Leadership**. SanFrancisco : Jossey-Bass.
- QS Stars. (2012). **QS Stars methodology**. Retrieved July 30,2012, from <http://www.topuniversities.com/qsstars>, <http://content.qs.com/qs/Methodologyv4.pdf>
- Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel. (2005). **Educational Administration: Theory, Research and Practice**. 7th ed. New York: McGraw-Hill.

Academic
Journal
Institute
of
Physical
Education